

Antonio Muñoz Molina: Kuun tuuli

RISTO NIEMI-PYNTTÄRI

Máginan maalaiskaupunki Espanjassa on aiempaa keskeisemmin esillä Antonio Muñoz Molinan omaelämäkerralliseen sarjaan kuuluvassa *Kuun tuuli* romaanissa. Magina on Molinan synnyinkaupungin Andalusiassa sijaitsevan Ubedan fiktiivinen versio. *Kuun tuuli* –romaanina on tulkittu ekokriittiseltä kannalta, ja referoin espanjasta Janner ja Lauenbergerin artikkelia [El mundo rural de Mágina](#) konekäännöksenä englanniksi lukemaani artikkelia. Ympäristösuhteen kannalta 13-vuotias poika onkin ehkä sopivin kertoja, sillä siinä iässä tutustutaan lähiympäristöön ja sen luontoon paremmin kuin muulloin.

Ihmisen ja luonnon suhde tuossa kaupungissa vuonna 1969 jäsenyi sato- ja kylvökausien mukaan, se oli raatamista, sadon säilöntää myutta myös torielämää. __ Päähenkilön isä on uuttera vihannestarhuri, ja siksi ympäristön kuvaus, luonnon kerron ja ihmisten tapojen huomiointi on rikasta. Se tuo esiin tarkasti tietyn luontosuhteen 1960-luvun lopun maalaiskaupungissa Espanjassa. [Esimerkiksi oliivin keruun sesonki joulukuun alussa 1960-luvun lopulla on rikkaasti kuvattu.](#)

Ympäristösuhteen kannalta romaanin 13-vuotias päähenkilö on juuri siinä iässä, jolloin lähialueilla liikutaan paljon ja tutkitaan aktiivisesti ympäristöä ja sen tarjoamia mahdollisuuksia. Hänen myötänsä lukija tutustuu naapureihin, kaupungin toreihin ja kortteleihin, isän vihannestarhaan sekä oliivilehtoihin ja viiniviljelyksiin.

Aiemmin suomennettu *Öinen ratsumies* (2010) kertoo Máginan Francon ajan lopun ja 70-luvun nuorisokulttuurin kannalta: kirjoitin siitä tänne [Maailmankirjoihin](#)artikkelin tunteiden historian kannalta. *Kuun tuulessa* päähenkilö on vinttihuoneeseensa eristäytynyt varhaisnuori, joka kaipaa pois ja seuraa kuulentoa. Päähenkilö on henkisesti mahdollisimman kaukana Máginan asukkaiden luonnon läheisestä elämäntavasta, lähes pakotettu puutarhaviljelyksille isän avuksi. Silti hän tuntee parhaiten ympäristön.

Molinan kuva lapsuuden Máginasta on pintapuolisesti tulkittuna nostalginen, [näin Putte Wilhelmsson teki Öinen ratsumies –kritiikissään](#). Molina haastaa kuitenkin lukijan [nostalgiaa pitemmälle](#), tunnistamaan sen että muistot ja tunteet eivät ole väheksyttävissä. Romanin mottona on sanat ”Muistan vain sen miltä asiat tuntuivat.”

”*Kuun tuulessa* Munoz Molina ei ole luonut yksinkertaisesti nostalgista kuvaa lapsuutensa maalaiselämän tavoista, päinvastoin, luonto saa täyden ja autonomisen roolin teoksessa. Ja edelleen, ihmisten ja ympäristön suhde asettuu etualalle ja toimii kontrastina kuumatkan kuvaukselle.” (Janner ja Lauenberger)

Molina menee näin nostalgian taakse. Romaani on tutkielma kadonneesta elämäntavasta, kuten ekokriittinen tulkinta Máginankaupunkielämän kuvauksesta osoittaa. Päähenkilön kotitaloa asuttaa kolmen sukupolven miehet ja naiset, naapurustossa elää kauppiaita, viljelijöitä ja työläisiä sekä kuolemaa tekevä upporikas kartanonherra. Kontrastina tälle on

13-vuotiaan pojan intohimoinen omistautuminen *Apollo IX* kuulennon vaiheiden seuraamiseen heinäkuussa 1969 radiosta, lehdistä ja ennen kaikkea juuri hankitusta televisiosta.

Vuonna 1969 tapahtui huipputekniikan tuloksena ensimmäinen ja osin turha kuulento. Samaan aikaan Máginan kaupungissa kuljettiin aaseilla, ja käytettiin härän vetämää auraa jonka malli on kaksituhatta vuotta vanha. Fyysisesti raskas, mutta ruumista vahvistava työ koettiin raatamisena, jonka vastakohtana televisiokuva loi mielikuvia ihmeellisestä teknologiasta sekä muodikkaasta ja nautinnollisesta elämästä.

“Jännite päivittäisen kovan työn, ja televisiokuvan kuvaaman ulkopuolisen maailman välillä muodostaa romaanin rungon, se luo semanttisesti vastakohtaiset tilat ja niiden verkoston...”

Kirjallisuudentutkimuksessa ekokritiikki mm. analysoi paikkoja ja kuinka ihmiset liittyvät niihin. Ihmisen liittymä ympäristöön voi olla erittäin tiivis kuten arkaaisissa yhteisöissä, toista tapaa kutsutaan “paikkojen arkipelagiksi” jossa työ, vapaa-ajan toiminta ja kotona oleskelu muodostavat vaihtelevan kokonaisuuden. Nämä ovat suhteellisen pysyviä paikkasuhteita, koko yhteisön muuttaminen, emigroituminen ja ympäristön vaihtaminen on kolmas paikka-suhde. Oman tasonsa muodostaa sitten koetut paikat, subjektiivisten ja kollektiivisten kokemuksten ero ei ole kovin suuri vaikka ne usein liitetään voimakkaisiin lapsuuden kokemuksiin tai muihin vain subjektiivisina pidettyihin elämyksiin, paikat ovat kuitenkin monien kokemia. Tätä tasoa pidetään identiteetin ja kollektiivisten unelmien kannalta keskeisenä.

Esimerkiksi *siesta* on elämäntavan kannalta kiinnostava, päivää jäsentänyt tapa. *Kuun tuuli* romaanin toinen luku sijoittuu *siestan* aikaan, päähenkilö on vetäytynyt vinttihuoneeseensa lukemaan ja haaveilemaan, sitten alhaalta kuuluu papan ääni kun hän huutaa poikaa vihannestarihalle töihin. Vaikka *siestaa* ei ole suoraan kuvattukaan, sen merkitys on aivan toinen kuin moderni ruokatauko, se toimii osana fyysisen työn rytmittämää päivää ja ruumiillinen rentoutuminen sekä unelmointi koetaan siinä voimakkasti.

Máginan maalaiskaupungin aikatalous ja kalenteri perustuu arkaaiseen ja vuodenaikojen kierron sykliin. Huolimatta siitä että romaanissa keskeinen aika on tarkasti 20. 7.1969 vihannesviljelijälle olennaisempaa on vihannesten kasvun vaihe. Vihannesviljelijä seuraa ja kunnioittaa työssään luonnon rytmiä. Muñoz Molina kuvaa ajan kulun hitautta: maatyössä se on härän vetämän auran perässä astelun rytmittämää aikaa, hidasta puutarhatyötä johon liittyy kiireisiä sesonkeja. Vuodenaikojen vähittäisen vaitumisen tuntu tulee kukkimisen ja hedelmien kypsymisen vaiheista: rypäleet ovat karvaita tiettyyn vaiheeseen asti, tärkeä vaihe on se kun ne alkavat muuttua makeiksi. Aina samoina toistetut sananlaskut, jotka pojan mielestä ovat idioottimaisia, naiset toteavat kypsymisen aina samoin sanoin samaan aikaan vuodesta. “Rypäleelle värin antaa pyhä Jaakko tai Anna... Maarian päivän tullen sen voi jo suuhun panna.”

Luonnon kuvaus noudattaa osaltaan myös Molinan asettamaa periaatetta: muista vain se miltä asiat tuntuivat. Miltä tuntui helteisen päivän jälkeinen tuoksu torilla, miltä tuntui kuulostella öisiä ääniä kun linnut viheltelivät ja lepakot suhisivat ilmassa. Luonnon ja tuntemusten kuvaamisessa synesteettiset kokemukset, joissa eri aistinalueet sekoittuvat

liittyvät usein väsymyksen tai puoliunen tiloihin. Seuraavassa otteessa välittyy sekä aistimukset, luonnon tuntemus ja puutarhurin tarkka käytännön tieto hedelmien kypsymisestä:

“istumme granaattipuun oksien alla siinä varjoisassa tilassa jonka vesialtaassa pesemme aina iltaisin vihanneksia ja hedelmiä, isä ja minä, ja syömme aamiaista aamun ensisäteisessä, kun aurinko ei ole vielä kivunnut itäisten kukkuloiden päälle ja yllämme käy kevyt ja melkein kostea tuuli, joka saa puunoksat havisemaan kevyesti ja kantamaan tunnistettavia tuoksuja raikkaaseen aamuun: vesilammikon sammakonkudun, viikunapuiden karheiden lehtien ja kirpeän mahlan ja tomaatinversojen hentojen ja karvaisten verholehtien tuoksun, tuon niin vahvan aromin, että se jää käsiin, kun lehtiä siirtää varovasti syrjään, jotteivät kypsät hedelmät rusennu niitä etsittäessä, ja onkin tärkeää että ne poimitaan juuri tuona varhaisena aamun hetkenä, sillä jo vähän myöhemminlämpö pehmentää niitä niin paljon että ne litistyvät helposti. On oikea aika kastella maa, jotta vesi ei haihtuisi liian nopeasti, ja myös aika leikata varovasti paprikat ja munakoisot varsistaan ja tunnustella varovasti viikunoita tietääkseen, ovatko ne jo kypsiä, vaikka saa sen selville koskemattakin, isä selittää, ihan vain siitä että viikunan väri on silloin tummempi ja sen erittämä tuoksu makeampi ja siitä että oksa taipuu lisääntyneen painon vuoksi eikä sojota kankeasti pystyssä niin kuin hedelmän ollessa raaka. Pitää tarkastaa kurkkuersot, etsiä valtaviin lahtien seasta vesimelonien sileää tummanvihreää ja hunajamelonien keltaista tai sisiliskonvihreää pintaa: niiden hedelmä on raskas ja kanta joka liittyy sen varteen hyvin hento, niin että pitää olla todella varovainen, jottei irrota sitä raakana ja haaskaa koko hedelmää... (s. 186)

Antonio Muñoz Molina: *Kuun tuuli*, suom. Tarja Härkönen. Tammi 2011